

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája,
saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-
árus üzlete,
főter, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknel méltányos ár-elengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Megjelen

hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

Előfizetési felhívás

„BÉKÉS”

1872-ik évi utolsó negyedére.

Előfizetési ár: október—decemberre
1 frt o. é.

A szédelgések korszaka.

III.

Első cikkünkben jelzett ama kérdé-
sünkre: „A szédelgések ezen korszaka-
ban a nép hova helyezheti megtakarít-
ott filléreit legbiztosabban gyümölcsöz-
tetés végett?” — csak akkor fogunk
válaszolni, ha majd bővebben feltártuk
bankáraink szédelgési törekvéseit, és a
titkos vagy álnév alatt ide s tova lap-
pangó ügynökök csalásait.

Egy adatot már közöltünk, melyből
t. olvasóink láthatták, mennyire káro-
sulnak azok, kik sorsjegyeket vásárol-
nak. Így például láttuk, miként Fi-
scher, pesti bankár ur 110 frtba ke-
rült 5 db. eredeti sorsjegyet 65 frtért
váltott vissza. És ez az ur a kormány
közvetlen ellen emelt tiltakozásában
még azt meri állítani, hogy a bank-

házi üzletek nemzetgazdasági szem-
pontból is igen előnyösök a népre
nézve. Ugyan már mire való ez az
ámtás! Ha már a magas kormány is
kénytelenített magát közbe vetni, és
közvetlenével a szédelgéseket meg-
akadályozni! ellehet képzelni ama vis-
zsaéléseket, melyeket bizonyos banká-
rok igérvényekkel és részletfizetési
iveikkel a tájékozatlanok rovására or-
szágszerte elkövettek. — Hatványozott
arányokban növekszik a sorsjegy áru-
lásnak, nemzetgazdaszilag káros hatá-
sa azon számtalan zsarolás által, mel-
lyet bankáraink a részletfizetők által a
vevőkön elkövetnek.

Egész halmaza fekszik előttem a
részletfizetőknek, melyeket Pestről, Bécs-
ből s más városokból is, nem csak
nekem, hanem még földművelő gazdáknak,
és iparosoknak is a postán küld-
denek. A lapok telvék az efféle rész-
letes sorsjegy-vételekre való felhívá-
sokkal. Sokszor kezembe veszem azok-
at, ismét leteszem, és el-el gondolkod-
om, hogy mi akar ez lenni. Mások
is kérdeznak, hogy mi az a cifra pa-
piros, melyet a postán kaptak. Iróasz-
talmhoz ülök, és számíthatok. Szám-
mitgatásomnál azon eredményre jutok,
hogy a részletes sorsjegy-vétel nemzet-
gazdaszilag reám nézve káros, a bankárra
vagy az eladóra nézve pedig nagyon előnyös.
Így például előt-

tem fekszik egy bankár által hozzám
küldött részletfizetés, mely „Kais. türki-
sche 400 Frankos — Lose, -kat kínál
24 havi, 4 frtnyi részletfizetésekért.
Ez tesz 96 frtot összesen, a sorsjegy
pedig soha sem áll magasabban 75
frtnál; és mire a vevő két évi folyto-
nos fizetés után az eredeti sorsjegyet
kezebe kapja, máris legalább 21 frtot
vesztett; de még többet is, mert ha a
befizetett 96 frtot hasonló részletben
a takarékpénztárba teszi, akkor a 24-ik
hónap végével körülbelül 98 frtja le-
endett, melynek így még azon előnye
is van, hogy a takarékpénztárba be-
tett és növekedett pénzével minden
perczen rendelkezhetett, mit sorsje-
gyére nézve nem tehet, hacsak elad-
ván azt, nem akar 21—23 frtot vesz-
teni. Az ekként felülfizetett 21—23 frt.
tisztán az illető bankár zsebébe vándorol.
A bankár pedig ebből annál több hasznot
húz, mint hogy az egyes részletfizetések
alkalmával beérkező pénzt, anélkül, hogy
a sorsjegyet kiadná, annál tovább for-
gathatja üzletben, minél tovább húzódik a
részletfizetés. Így például felvett esetben
a 75 frtnyi sorsjegynek teljes ára már a
19-ik részletfizetéssel ki van fizetve;
a bankár pedig csak a 24-ik részlet-
fizetés után adja ki nekem azt; tehát,
miután a sorsjegynek teljes árát már
majdnem egy álló félévig kamatoztat-

ta, és ezen felül tőlem még további
20 frtot kapott volna. De ő még töb-
bet is nyer rajtam; mert az első rész-
letfizetés alkalmával nekem assignált,
de ki nem adott sorsjegyet ő sem
tartja otthon, hanem csakély díjért val-
lamely közintézetnél elzálogosítván
azt, az ekként kapott pénzzel megint
két egész évig dolgozhatik, minthogy
csak az utolsó részletfizetés alkalmá-
val adja ki nekem sorsjegyet, melyet
akkor hamarjában kivált. De ilyenkor
is gyakran addig húzza és halasztja a
dolgát, hogy az utolsó részletfizetés
után hetekig, hónapokig kell a vevőnek
várni, míg a bankár a már kétszeresen
megfizetett arasznyi papirszeletet
kezeiből kiadja; ami ismét csak a bankár-
nak hozza a nyereséget. Már most lehet
képzelni mily roppant összeg pénz-
zsarolhat egy bankárház, mely az ország-
ban tömérdek sorsjegyet elárulit rész-
letfizetőkkel, és amely a közönség előtt
pénz-nyerhetés tekintetéből oly nagyon
kapós. — Igaz, hogy a példánál felvett
török sorsjegyek ez idő szerint 12 frankot
kamatoznak aranyban „mi a mai árkelet
szerint körülbelül 5 f. 30 krt. teszen. De
épen ez mutatja, mennyit vesz a vevő az
ilyen részletfizetések által. Mert ugyan-
ezen kamatot, ha a jegyet egyszerre
veszi, 75 frt után is kapná, mi akkor
6 és fél száztöltit tenne, holott most,

TÁRCZA.

Theschedik Sámuel, egykori szarvasi
evang. papnak önéletírása.

Ötven esztendősi papi hivatalának alkalmából
írva 1817. deczembertől 1819. marcziusig.

Hátrahagyott német kéziratából fordította
Zsilinszky Mihály.

(Folytatás)

Akadémiai utam, tanárain.

1763-ban indultam el Erlangenbe. Ezen
egyetemet azért választottam magamnak,
mivel ott amint tapasztalásból is meg-
győződtem — minden tanszakokban ki-
tűnő tanárok működtek, az ifjuság nem féltel-
telen, a város egyike a legszebbeknek Né-
metországban, és a gyári ipar és művészet
is igen virágzó állapotban volt.

A költségeket, minden stipendium és con-
victus élvezete nélkül, az én gondos jó anyám
viselte, aki egy pozsonyi zsidónak segít-
ségével minden évnegyedben 15—18 aranyat
küldött. Ezen szereztem magamnak tanész-
közöket Camerer antiquariusnál, élelmet és
ruhát; amellet maradt is néhány krajcárom.

Tanárain voltak: Dr. Pfäcffer, Buttstätt,
Kiszling és Kraft a teológiából, Arnold és
Müller a természettudományból, Isenflamm
és Delius a medicinából és anatómiából,
Lucan, Harless, Federe és Windheim a
bölcészettől. Ezek a reális tudományoknak
legjózanabb elveit csepegtették szívembe.
Néhány erlangeni és nürnbergi művésznak,
kézművesnek és gyárosnak gyakori meglá-
togatása által figyelmessé lettem az általok
létrehozott nagy haszonra.

Utazásaim.

Miután Erlangenben két évet töltöttem,

azon vágy keletkezett bennem hogy más
egyetemeket is meglátogassak. Megindultam
tehát mindenekelőtt Kóburgon át Jénába,
még pedig gyalog; onnét pedig Lipszebe,
Halléba, s Dessauon, Potsdamon, Spandauon
és Charlottenburgon át Berlinbe mentem.

Halléban láttam a nagyszerű árvaházat,
mint szóló tanubizonyosságát annak, mennyi
jót tehet az emberiségnek egy oly jó szívű
és éles eszű férfiú, mint amilyen volt Franke
H. A. Jénában láttam a szép víz szabályo-
zást, tanubizonyosságául annak, hogy egy bölcs
fejedelem vezetése alatt mit képes felmutatni
az emberi ész és kéz vízjárta vidéken, hogy
egyszerű gát emelése által mily nagyszerű
gépezetet lehet a víz által mozgásba hozni;
mily nagy darab földet lehet vízmentesíteni
és mesterséges kiöntés által termővé tenni.

Berlinbe láttam a csinos és hasznos kaná-
lisokat, melyeken oly kevés embererővel gyá-
ran egy vagy két lóval oly gyorsan igen ne-
hez árucikkek, minden veszedelem nélkül
szállítatnak a kereskedő házához vagy rak-
tárához, s a kéznél levő ladikokon — minők
Magyarországban még a folyóvíz mellett fe-
lő városokban sem találhatunk — zaj nél-
kül olcsón hordják ki a hajóból rendeltet-
ések helyére. És mégis vannak emberek,
akik a tudványó ifjaknak tiltani akarják
az oly hasznos utazást! Itt éreztem csak,
hogy mért nevezi a német nép nagy Fri-
gyest joggal igazán nagygnak, és mért sze-
rették őt annyira alattvalói.

Charlottenburgban és Berlinben láttam a
gyönyörű, hús árnyékkal kínálkozó kellemes
erdőket az egykori homokpusztaságon; és
elgondolkodtam a tiszavidéki puszták felett,
ahol egész napon át hiába keres az utazó
egy-egy fát, melynek árnyékában megpihen-
hetne. „Nagy termékeny földdarabok mért-
földeken keresztül miveletlenül hevernek,
nem használtatva sem gabonatermesztésre
sem marhatenyésztésre; nincs ember! nincs
egymáshoz közelfekvő kunyhó! pusztá vagy

mocsár van ott, holnépes városok vagy fal-
vak virágozhatnának.” (Jenisch Geist und
Charakter des XVIII. Jahrhunderts II. 219 l.)
Kedves hazám! vajon e rajzban nem ismer-
ed-e föl tulajdon képedet?

Potsdamban bántam a Sans-sauci ker-
tet a királynak új palotáját kincseivel, a
katonai hadgyakorlatot a braunschweigi her-
ceg által vezetve és a Pregel folyócska ügyes
felhasználását. Itt fogamzott meg bennem a
kanális-építés, a folyók és mocsárak szabá-
lyozása és helyesebb felhasználása iránti
előszórat, itt saját szememmel győződtem
meg ezeknek országos nagy hasznáról. Azért
szóllaltam fel oly gyakran és oly melegen a
szolnoki és szegedi csatorna ügyében, de
fájdalom! haszontalanul. Innét eredt az én
előszóratem a faszegény alföldi vidéken va-
ló fatenyésztés iránt; innét az én hő óhaj-
tásom a magyar folyók és káros mocsárak
rendezése után, melyet b. Vay Miklós kir.
biztos ez előtt 8 eszendővel Békes és Bi-
harvármegyékben mérnök fiam által foga-
natba is vett, lelkesen és eredménydusan
folytat, de még ez ideig be nem fejezett.
Szvoboda főhadnagy elnöksége alatt 1817.
szep. havában összeült bizottmány tiszta
fényben állítja elő ez ügyet

Visszatérésem a hazába.

Láttam, hogy némely koldusszegény, az
iskolába énekléssel, kéregetéssel, bókollással
kenyeret kereső, alumneumokban felnevelt,
stipendiumokkal támogatott hitjelöltek ha-
zajókba való visszatérés után azonnal kény-
elmes életet folytatnak, kávé, csokoládét,
és pálinkafélét iszogatnak.

Itt eszembe jut egy adoma: Egy falusi
kovácsnak a fia hazajött a külföldi egyete-
mekről s a faluban egy egykori iskolatársa
e szavakkal jelentette megérkezését a többi
pajtásoknak: „Haza jött már Kovács Pista!
túrós zsacska a fejébe, tarka pokrócz a nya-
kába, tinta levét iszik. (Kávé)“

Az ilyen alig ül be a paplakba, már az
ifju tiszteletes asszonynak disz-szobát, tü-
röt, tolettet, kanapét, kocsist és lovat kell
tartania, hogy kikocsikázhassék és látogató-
sokat tehesen! És aztán panaszkodik, hogy
alig lehet megélni, alig van mindennapi ke-
nyere. Lásd Salzmann „Elementar Werk“
I. Rész. 53—62 ll. a gyönyörű párbeszédet.

Én mint szarvasi pap tizenöt esztendeig
nem ittam kávé, sem csokoládét sem pá-
linkaféle italt; dohányért és pipás társaságért
ötven éven keresztül 50 krajczárt sem ad-
tam ki; cselédeim és lovaik kénytelenek
voltak magok bekeresni béröket, szénájokat
és abrakjokat; látogatásokat nem tettem so-
ha, kivéve legbizalmasabb barátaimnál, s
így viszont látogatóktól is meg lettem ki-
mélve. Ekképen takarítottam meg az időt
és pénzt arra, hogy egy félszázadon át oly
sokféle munkát végezhettem, hogy beszerez-
hettem a szükséges eszközöket iskolai, egy-
házi és gazdasági dolgozataimhoz, hogy ama-
kor szükségébe képest gyarapíthattam neve-
lészeti és gazdasági könyvtáromat, hogy a
magasabb nevelés érdekében utazásokat és
kellő gyakorlati kísérleteket tehettem.

(Folyt. köv.)

Patt.

— Humoreszk. —

Ha Hugo Viktor a párisi cloakákba, Juli-
us Verne a holdba, Jókai a hetedik világ-
részbe, Sue a párisi cité legáljasabb büfész-
keibe vezethette olvasóit, talán nekem is sza-
bad ellhívni őket Gvadányinak „Sziksavashoz“
— akarom mondani Sziksavas urnak „Gva-
dányihoz“ ezimzett kávéházába, a mi igen ba-
rátságos helyiség.

Már az utcára kihallatszik a billiard lapták
csattogása, s azon két naplopó boltos legény
lármája, kik carambole-preféranca-ot játsza.

mert ugyane sorsjegyért 96 frtot fizetett, csak keserves ötöt képvisel.

Azt mondja Fischer bankár ur, „hogya a nép a sorsjegyeknek részletek általi vásárlása által takarékosagra kényszerítették. A nép ez által sok forintot, melyek vagy a kocsmában, vagy más haszontalanságokra elköltettek volna, ily módon gyümölcsözően félretesz és egy kis tőkét szerez. És épen ezen álláspontból mérlegelve a dolgot, a részletveket fizetnek még közművelődési céljai is vannak.“ — Ismét kérem, ne ámsa Fischer ur a közönséget! Ugy-e Fischer ur, a hó elején megkell lenni a 4 frtnak! Mert eltekintve attól, hogy ön, vagy más bankár is voltaképpen mindig arra speculál, hogy vevői közül minél többen a részletfizetések folyama alatt fizetés képtelenné váljanak, mely esetben az egész addig befizetett összeg oda van, eltekintve tehát ezen tiszteességes speculációtól; — ha az illető rátáit épen úgy a takarékpénztárba teszi, amint hogy önöknek odadobta: akkor a pénz nem csak hogy időközben kamatoz neki, hanem egy fél évvel előbb és 21--22 frttal olcsóbban is kapja meg a kívánt papirt, és nem teszi ki magát azon veszélynek, hogy például az utolsó részletfizetést nem tudván a maga idején teljesíteni, az eddigi 92 frt. odaveszen, mert a sorsjegyet önök csak akkor adják ki, ha valamennyi fizetés pontosan teljesített. — Ezt nevezik önök takarékoságnak!? Ez a részletvekek közművelődési célja!? — mondhatják önök nekem, hogy ezek ezek a sorsjegyek 1866-ban álltak 56 frton, és ma állnak 145 frton. Állhatnak azok bármily magasan, csak hogy önök bankárok sohasem fizetik úgy ki a vevőnek, mint azok állnak, hanem zsarolnak, lehurcolnak irtalmatlanul, mint előbbi cikkünkben láttuk. Hány tájékozatlan, tapasztalatlan embert huztak meg már önök!? — De feltéve például azt, hogy önök úgy fizetnék ki nekem a sorsjegyeket, mint azok állnak, még akkor is előnyösebbek a takarékpénztárak. És pedig

nak (két point egy retekben) s e mellett veszekedve mindkettőt vitatja, hogy borzasztó „disznóval“ játszik a másik. (Mindkettőnek igaza van.)

Mi ezeket nem méltatjuk figyelmünkre, s meg sem említjük Szuzi bácsit, a ki kávéleányánál olyan tüzesen berzenkedik, mint valami lángvérű kakas, — sem a sunyi órást, a ki most már a kilenczedik pogácsát szakgatja szét csikó-fogaival s még ebédelni is szándékozik; nem említjük azt az „a la Robespierre“ megfejelt tót gyereket, a ki most is arról gondolkodik, hogy Anisának emlék-könyvébe ezt fogja írni majd:

„Szemedben tűz!

Hajadon éj!

Kivánom, szűz

Hajadon, éjjl!“

Nem emlitem Rák Jankót, a ki szintén ott ágaskodik, már csak azért sem, mert alkotmányos irnoki székembe Bittó helyettem őt nevezte ki, holott — oh kárhöz! — a kérvényt is én fogalmaztam neki.

Egy kis márvány asztal mellett állapodom meg, a hol két szemközt ülő egyéniség *schachozik*.

Mindkettő disz-peldány Szikszavas ur törzsvendégei közül; egyik Don Quixottenak parodiája, míg másik port hánytatna mindentéle határőr szemei közé azon csabai barátunk ut-levelével, kiről a rossz világ azt beszéli, hogy majomnak nézték és — megszurkálták az endrői parasztok. Merem mondani, hogy nincs Gyu... hogy nincs X... n olyan három legény, mint ők ketten.

Gyilkos arcok. — Zárdai komolyság. — Kriptai csend. — Csak néha szikítja ezt meg egy: „schach!“ „szech!“; a mi tompa, kongó hangon bukkik ki a játszó remegő, száraz ajkai közül.

A nézők — (négy nagy-kép) hivatalos komolysággal kísérték a schachozók „vouisait“ — s tiltakoztak minden profanus „bele szólás“ ellen, s mi döntő lehet.

Sietünk a megfejtéssel. — Egy *amerikai párbaj* zajlik le előttünk. A schachozók ve-

igen jelentékenyen, mint a fentebbi példából láttuk. — Igen, de lehet ám nyerni is, — mondják a bankárok. Ez az, mellyel önök kecsegtetik a közönséget. Miről a következő számban.

Bártol J.

Hazai ügyek.

— Országgyűlés. Október 11-én. Trefort Ágoston Sopron város képviselője bemutatja megbízó levelét. — Beniczky Ödön interpellatiót intéz a belügyminiszterhez az osztrák államvasúti társaság által a rákospalotai erdő és a község közt futó vaspálya elkorlátozása s ez által két utcának elzárása iránt. — Papp Lajos interpellálja az igazságügyminisztert a kézdí-orbai választó kerületben f. évi június három utolsó napjaiban folytatott választás alkalmából elfogott 26 választó polgár ügyeinek mielőbb leendő ellátása iránt. — Miletics megemlíti, hogy ő a bel- és igazságügyminiszterekhez több interpellatiót intézett, melyekre még feleletet nem nyert. — Szögyényi jelenti, hogy Vargics Imre Temesvár városi ujonnan megválasztott képviselő a 30 nap fentartása mellett igazoltatott. — Lónyai gr. bemutatja az ő felsége által szentesített m. kir. honvédelmi Ludovika Akadémia felállításáról, — továbbá ezen akadémia épületének átalakítása, és az intézet 1872. évi fentartására megszavazott összeg fedezéséről, és a honvédszállóaljok szaporításáról szóló törvényeket. — Áttérvén a ház a napirendre: a bizottság által beadott választási javaslat névszerinti szavazás útján 185 szavazattal 101 ellenében (távol volt 132 képviselő) részletes tárgyalás alapjúl elfogadtatik. A részletes tárgyalásnál némi csekély módosításokkal az egész felirat elfogadtatott, és ő felségéhez benyújtásával a miniszter elnök megbízottat.

Okt. 12-én. A választási felirat, az elnök és Széll jegyző által a ház színe előtt aláíratott. — Ivánka Imre nádudvari kerület képviselője benyújtotta megbízó levelét. Huszár Imre Orbán Balázs és Ugron Gábor udvarhelyszéki képviselők megbízó levelét nyújtotta be. — Szabó Imre következő interpellatiót intéz a közoktatási miniszterhez: Miután a zalamegyei muraközi járásnak, vagyis Muraköznek

télytársak, kik a szép Pék Katalin szerelméért versenyeznek s most — az egyiknek, a ki elveszté az érdekes játszmát, halmi kell, vagy kivándorolni oda, ahol a Yankeeek virágzanak. (Lásd Ballagínal: orr-virág, mák-virág stb.)

Egyszerre Veres ur fehér lesz mint a turó, — Bus ur szemei ellenben villogni kezdenek, homlokán kidurzadnak a kékes vérerek s örömeben csuklasi rohamba esik.... Húú... Veres ur arca újra veres, Bus ur újra bú. Csend!

E pillanatban nyílik az ajtó s a meredek lépcsőn egy fúrge, fakó alak mutatkozik, Alajos bácsi alakja, ki engem mindig a barázdabillegetőre emlékeztetett.

Egyenesen a schach asztalhoz rohant s németes kiejtéssel, kacagva így szólt: „Haj! Hallották már? Ugy-e nem? Persze! Vagy talán igen?“

Csak nehezen sikerült elhallgattatni őt, minek folytán türelmetlenségében „barackot adott“ egy lézengő Ganymed fejére.

Néhány pillanatnyi némaság után hat rekedt torok hangoztatta egyszerre:

— Patt!

A játszmatl egyik fél sem nyerte meg, kik most zavart, kérdő tekintettel néztek egymásra át.

Alajos bácsi oldalát már ekkor kifúrta a titok.

— Skandal! Hallották, hogy Pék Katalin kisasszony...

— Nos? Nos?

— Hát nem hallották?

— Nem!

— Senki sem hallotta?

— Senki!

— Elmondjam?

— Mondja már!

— Lehetetlen, hogy nem hallották!

— Mit? Szóljon az Istenért!

— Mult éjjel megszökött a... klavier-meiszterrel!

Jancsovics József.

Magyarországhoz végrehajtott visszakebelezése teljesnek csak akkor tekinthető, ha egyházmegyéileg is, valamelyik magyarországi egyházmegyébe kebeleztetik, — szándékozik-e a vallás és közoktatási miniszter ur e célra legközelebb a kellő intézkedéseket megtenni. — Trefort miniszter megjegyzi, hogy a hozzá intézett kérdés oly kényes természeti s nagy horderejű, hogy arra már tekintettel Horváthországra sem mondhat ezuttal határozott véleményt. Annnyit azonban kijelent, hogy e bajon segíteni és a tárgyalásokat megindítani kész. — Miletics a Kosztics és Pavlovics ügyében tett interpellatióra várt választ szorgalmazását írásban bemutatja, mire Lónyai miniszterelnök a belgrádi Kállay-féle ügyben, egy szinte a karloviczi szerb patriárcha és congressusi statutumok ügyében; Pauler igazságügyminiszter pedig a Kosztics Pavlovics letartóztatása végett tett interpellatiókra válaszolnak, mely válaszokkal Miletics ugyan nincs beelégedve, de a ház többsége azokat tudomásul veszi.

Visszapillantások a multra.*

A hü emlékezet mint fúrge méhsereg Mult kor virányain szerelmesen lebeg. — Ki télekörvendőn elmulozot ennel, Jókétszer érez, lát, egyszóval kétszer él: Mert életünk rövid, hosszabb csak úgy lehet,

Ha újra éli a multat a hü emlékezet. —

Semmi sincs, mi a rendeltetése pályáján előre törekvő lelket, a mindennapiasság szűk köréből annyira felemelhetné: mint a történelem tanulmányozása. „Szívet s lelket nemeseítő foglalkozás ez, törekvés a szép és nagy-szerű után.“

A történelem az, — mely az emberiség ezred éves működéseit az igazság örök törvénye szerint, századokig nyúló, — egyeseket s népek millióit egyaránt érdeklő haszonra fűzve egymás mellé — gyönyörköd-tetve tanít; s mint egy nagy író mondja: „a mulandó napi éredek fölé emel benünket, — kimutatva nekünk, miként valamennyien egy közös társaság tagjai vagyunk, melynek erény, tudomány s boldogság megszerzése s elérésére kell törekedni: létünket minden századokra, hazánkat az egész világra kiterjeszti s kortársainvá tesz benünket valamennyi nagy egyéniségeknek.“

A képeletet elragadó események s ezen eseményekben rejtő tanulságok, nem csak élvezetesebb, de megbecsülhetlen drága kincs-csés is teszik a történelmet. — Ép oly tűndöklő vezérfény ez — küzdelem teljes élet-pályánkon, — mint a vihar dult hullámokon hanyatott hajónak, — a világító torony irányt adó fénye; az események feltűntetése által fényt sző a mult homályába, — megjelöli azon végzetes szirteket, — melyeken egyes nagyok, s nemzetek küzdelmei hajótörést szenvedtek — s ez által azon irányt, melyen biztosan haladva célhoz jutni lehet.

A multnak korszakot alkotó eseményei leírását, ezen események okainak felderítését, a tények s elvekből merített következmények előtűntetését czélozzuk most — szorítokozva hazánk történelmére. — S ha a történelem tömkelegéből kiszakasztva egyes korszakot alkotó érdekes részeket, — azokat, kellő fényt s nagyszerűségükben ecsetelni, a rejtett tényezőket felderíteni, a következményeket leszámraztatni képesek nem volnánk is, — a kezdésre bátorít, a hanyatoló erőnek új életet ad, — a kitarásban edz, — a költőnek azon szava:

Zengj, tégy, csatázz, kinek mint

Adák az istenek

Oltári a hazának

Hogy füstölögjenek!

972. Azon folytonosan tartó hadjáratok, melyeket őseink — megtelepedésük után a szomszéd népek ellen viseltek, — bár csak nem minden harc — győzelemmel koszoruzta a fáradhatlan küzdeket — válságra juttatták a nemzetet. — A mily mértékben fogott a nép a megszűnés nélküli harcokban — ép úgy ébredt az oly sokat háborgatott szomszéd népekben a vágy — megboazzulni a szenvedett sérelmeket, — s remény, a győzelemre. E válság kezdetén 972-ben — foglalta, el Gejza a fejedelmi széket s kormánylatával uj korszak kezdődik a nemzet életében, mert Gejza nem csak a kóbor hadjáratoknak vetett véget, hanem „felkarolta a civilizatio eszközeit, — midőn szok-

* E cikksorozatot lapunk állandó rovatává teendjük.

tatgatta népét az állandó lakhelyhez és földmíveléshez és a mi ennél sokkal fontosabb volt a keresztényen vallás terjesztésére utat nyitott.

Gejza belátta, hogy két hatalmas császárság — s számos félingerült néptől környezve megfogyott népe nem leendő képes a kö-zöstamadások előtt megállni s elpusztul az egyenetlen küzdelemben, s a hun és avar ősök sorsára jut, ha nem alkalmazkodik a körülményekhez; — s hogy nincs más menekvés, mint a civilizatio terére vezetni nemzetét, s a nemzeti fenmaradás legbiztos tényezőjét, s föltételét, a ker. vallást elfogadni.

Most tehát 900 éve — hogy maga Gejza, — s többen kik tisztán látták a nemzet helyzetének válságos voltát, — áttértek a ker. vallásra s letették nemzeti fenmaradásunk alapkövét.

Levelezés.

Szarvas 1872. október 14.

(Vásár, természetes színekkel festve A. M.-től; meg egy dalestély!)

Régen volt az, — talán nem is igaz — mikor az emberek egymástól csere utján szereztek meg, mire szükségük volt! Aztán ha igazán úgy volt is, nevetniünk kell őseink primitív felfogásán az ugynevezett élet-kel-lekekről; mert nekik ha volt egy falka ökrök, volt mindenük, t. i. az ökröt megették, a bőrit felhuzták, vagy sátozt csináltak belőle — s akkor benne laktak. Nemde baromi állapot volt az?! — Most a XIX-ik században egymásnak a bőrit igekezznek lehozni az — emberek — és furcsa, hogy azon egyén ki bőrit veszi: lóvá van téve, noha inkább számárnak lenne nevezhető, — az pedig, ki a másikat meg nyúzza, már több mint ember, az ur, — de örizedik a másik bőrit magára venni, sőt épen azért ad legkevesebbet, noha mielőtt végkép megnyuzta — sokat adott a szakálára is. Most a bőrt a bankó képviseli; ebből nem az következik, mintha annál vastagabb bőre lenne annak, kinek minél több pénze van — sőt épen az a legfinomabb ember; hisz a bankó oly büzszer, mely a csizma talpszerü pofából is salon képes arcot terem — mert a pofáról le szedvén a kérgét, azt „kutjabőr“ alakjában téríti vissza boldog tulajdonosának. Bőrös élczek! De hiába, önként jő a fura gondolat, ha az ember furcaságot lát — és ilyen a vásár. Töri, rontja magát mindenki, hogy ezt — vagy azt vegyen, vagy adjon pénzért, csak pénzért. Itt a naiv falusi aszszony csibét árul, ott a felföldi tót fakana-lat; Izrael hive vesz és ad fületlen gombot ép úgy, mint ezreket érő holmit; neki mindegy akármí az ördög az árucikk, csak eladó legyen — és meg veszi, — vagy ha meg akaród venni, oda adja az ingit is — jó pénzért; — amott egy sor mézeskalácsos — mellette egy csomó lábtüü müvész (a vevő persze „lábtüü itész“) itt káposzta garmada, ott szabó, amott kecskeárus, — a káposzta ol kél, a kecske jóllakik, a szabó még is meg marad; van még só árus, gesztenyés, zöldses, pirosas és fehéres kofa és kofa nő, kik a kofászat nemes mesterségét különben értik — sem hogy kiszoríthatná őket bár mi más kereskedő; itt vannak ők is, azok a szellemidő huncutok, azok a jámbor gazok, kik úgy rá tudják szedni az együgyü népet: — tajték pipával, arany és ezüst ékszerekkel, sorsjátékkal, árveréssel, hol mindent a legolcsóbban lehet venni és a legkomiszabb portékákat lehet megszerezni. Hát ti kóbor művészek, ti jeles acrobaták, panorámások, — ti kedvence a vásári „urak“nak és „hölgyek“nek — ti sem maradtatok el? Nem ám, sőt ugyancsak aratjátok a babért és a rézkrajczárt! Van itt aztán kedverítő lazikonyha is, hol a morék vig fülrépesztő nótái mellett, disznó pecsenye szaggal telült légben — zsiros forintjaitól vajmi könnyen meg szabadul az öregbérés, meg a kaszkias kanász!... Most hogy el mult a vásár, ugy képelem — mintha ez a kanász hajította volna el az egész zagyva tömeget. Banná a ménkü!

IV. A menhá

5. §. A férfias zsebkendő, nadrág és mellszült öltöny, meg egy pár csizma

6. §. A nők fehéruha és ztony felöltő, és készült felöltő lomben egy pányakkendő és

V. A

7. §. A menként egy fészalmazsák, egpedüből álló szerezés többi gők, székek, konyha és kar

VI. A menhá

8. §. A menés gondviselés által intézetne ségletei a köztetnek, kiadás nek, számadás kal együttesen leg jegyző ált

9. §. Az elkorolja:

a) a község

b) egy keb

10. §. A kban hetenkén a gondviselő

A dalárda ismét dalestélyt tartott tegnap, — az ének után — szokás szerint — ismét táncz következett — de szokás ellenére a táncz kevés ideig tartott, csak éjfélig; igaz

hogya hamar kifár mig ők csak 8 v képviseltek, addig láb 30 gyönyörtatott a mulatság

A békési me

I. A

1. §. Békés vákor intő szózatán a házankénti kérelenségeitől a váro — másrészt az enyhíthessék, kik közséaik miatt és végre azért, teljes megszűntetetalan, de munkak ra kényszerítessék erkölcsi súlyoz Békés vármegye 327—1871. szám házat épített, megvagyontalan egy lemmelellátatnak kezeltettek és k

II. A

2. §. A menhá vagyontalan és önek vétetnek fel, orvos megvizsgál

III. A menhá

3. §. A menhá nők kapnak egy a) mindennap nyeret, reggel helyett kétszer omezelyt.

b) Hetenkint vasárnap egy font marhahust a hét többi napi kezdő módon áll Vasárnap kápfelváltva.

Hétfőn borsó. Kedden kása Szerdán édes Csütörtökön Pénteken sav étel mértéke sze

d) A marhahúteszta felváltva

4. §. A beteg élmezletnek.

IV. A menhá

5. §. A férfias zsebkendő, nadrág és mellszült öltöny, meg egy pár csizma

6. §. A nők fehéruha és ztony felöltő, és készült felöltő lomben egy pányakkendő és

V. A

7. §. A menként egy fészalmazsák, egpedüből álló szerezés többi gők, székek, konyha és kar

VI. A menhá

8. §. A menés gondviselés által intézetne ségletei a köztetnek, kiadás nek, számadás kal együttesen leg jegyző ált

9. §. Az elkorolja:

a) a község

b) egy keb

10. §. A kban hetenkén a gondviselő

hogyan hamar kifáradhattak a táncosnők, mert míg ők csak 8 vagy 10 gyöngéd virágot képviseltek, addig az „erősek“ neme legalább 30 gyönyörű virágzatot szolgáltatott a mulatság díszes koszorújához.

Alexander Magnus.

A békési menház alapszabályai.

I. A menház czélya.

1. §. Békés város közönsége, engedve a kor intő szótának, egyrésztől azért, hogy a házankénti kéregetés nyomásztó kellemetlenségeitől a város lakosai megkíméltesse, — másrésztől azért, hogy azoknak sorsa enyhíttessék, kik testi vagy szellemi fogyatkozásaik miatt önfentartásukra elégtelenek, és végre azért, hogy a házankénti kéregetés teljes megszüntetésével a különben vagyontalan, de munkaképes egyének munkálódására kényszeríttessék, a létlenségéből származó erkölcsi súlyedéstől megmentessék, — Békés vármegye tekintetes bizottmányának 327—1871. számú engedélye folytán, menházat épített, melyben a munkaképtelen és vagyontalan egyének, lakása, ruházat és élelemmel ellátatnak, betegségük esetében gyógykezelgetnek és kellően ápoltatnak.

II. A menházba felvétel.

2. §. A menházba csakis helybeli, egészen vagyontalan és önfentartásukra elégtelen egyének vétetnek fel, az előjáráság s községi orvos megvizsgálása és utalványa mellett.

III. A menházban elhelyezettek élelmezése.

3. §. A menházban gondviselt férfiak és nők kapnak egyénenként

a) mindennap kivétel nélkül egy font kenyert, reggel keménymagos levest, vagy e helyett kétszer egy héten pergelt levest egy meszelyt.

b) Hetenkint kétszer u. m. csötörtökön és vasárnap egy meszely marhahus levest, ½ font marhahus és egy meszely vastag ételt, a hét többi napjain egy itcze vastag ételt.

c) A vastagételre nézve a sorrend következő módon állapítatik meg:

Vasárnap káposzta, burgonya vagy répa felváltva.

Hétfőn borsó.

Kedden kása

Szerdán edes paszuly

Csötörtökön borsó

Pénteken savanyu paszuly

Szombaton száraz tészta, a többi vastag étel mértéke szerint.

d) A marhahus levesbe árpkása, rizs és tészta felváltva főzendő be.

4. §. A betegek orvosi rendelvény szerint élelmezgetnek.

IV. A menházban elhelyezettek ruházata.

5. §. A férfiak ruházata: tiszta fehér ruha és zsebkendő, nyáron egy vászon felöltő, nadrág és mellény, télen szür anyagból készült öltöny, mellény és nadrág, ezenkívül egypár csizma és kalap.

6. §. A nők ruházata: hetenként tiszta fehér ruha és zsebkendő, nyáron kék kartony felöltő, és szoknya, télen szür anyagból készült felöltő és barzett szoknya, nemkülömben egy pár csizma, nyári és téli fej- és nyakkendő és kötő.

V. A menház felszerelése.

7. §. A menházban, elhelyezettek egyénenként egy fenyő ággyal, egy párna, egy szalmazsák, egy pokrócz takaró, és két lepedőből álló ágyneművel látatnak el; a felszerelés többi részét képezik asztalok, rengek, székek, evő, főző és mosó eszközök, konyha és kamarabeli butorok.

VI. A menház ügyeinek intézése és felügyelete.

8. §. A menház az előjáráság főfelügyelete és gondviselése alá helyeztetik, az előjáráság által intéztetnek el mindennemű ügyei, szükségletei a község évi költségvetésében felvételnek, kiadásai a községi pénztárból fedeztetnek, számadásai a közpénztári számadásokkal együttesen a községi pénztárnok, illetőleg jegyző által szerkesztetnek.

9. §. Az előjáráság a főfelügyeletet gyakorolja:

a) a községi orvos

b) egy kebeléből választott gondnok által.

10. §. A községi orvos köteles a menházban hetenként legalább egyszer megjelenni, a gondviseltek étkeit megvizsgálni, a bete-

geket kellőleg látogatni, ezeknek szükséges gyógy- és tápszereket rendelvényezni, a fel-fedezett hiányokról az előjáráságnak azonnal jelentést tenni.

11. §. A gondnok a felügyelőt kötelessége teljesítésében ellenőrzi, megvizsgálja és helyettesíti a felügyelő és más vállalkozók által az előjáráságnak utalványozás végett bemutatott számlákat, — tartozik az épület tisztán tartása és időszakonkénti szükséges beszerzésekről — valamint a családok gondviseltek gyermekeinek oktatása és elhelyezéséről, a némileg munkaképes egyéneknek foglalkoztatásáról gondoskodni, erre vonatkozólag az előjáráságnak ideje korán javaslatokat előterjeszteni, és arra ügyelni, hogy a tűzifa és egyéb a felügyelő rendelkezése alá adott anyagok takarékosan használtassanak fel.

VII. Ellátás és gondviselés.

12. §. A menházban elhelyezettek az e végre felfogadott felügyelő és családja által látatnak el és gondviselgetnek, minek folytán a felügyelő kötelessége.

a) a gondviseltek részére a 3-ik és 4-ik pontokban megnevezett kellően tápláló és élvezhetőség tekintetében kifogástalan, meglegetket saját költségén elkészíteni, azokat a kenyér adagokkal együtt (melyet más vállalkozó szolgáltat ki, de felügyelő szállítja a menházba) a gondviseltek között a meghatározott mérték szerint kiosztatni.

b) A gondviselteket beszállásolás és eltávozás szerint rendszeres nyilvántartani, ugy az egészségesek, mint a betegek részére kiszolgáltattott ételekről számadást vezetni, ezeknek kivonatait hetenként felülvizsgálás és utalványoztatás végett akkép szerkesztetten a gondnoknak bemutatni, hogy ezeknek tételei az előjárói utalványokkal összhangzásban legyenek. Utalványozás nélkül senkit el nem fogadhat és nem élelmezhet.

c) Felmunkálás végett átadott anyagokat megőrizni, azoknak kellőképp felmunkálására ügyelni, és ezen szolgálományok után befolyó jövedelmet az előjáráságnak általadni, a gondviseltek erkölcsi maguk viseletére felügyelni, az engedetleneket az előjáráságnak feljelenteni.

d) A város költségén beszerzett világítási és tüzelő, valamint a mosáshoz szükséges anyagokat takarékosan felhasználni, azoknak felhasználásáról számadást vezetni és az előjáráságnak havonként bemutatni.

e) A leltár mellett átvett menház butorok, konyha edények, szóval mindennemű ingóságokra felügyelni, az azokban netalán okozott károkat, — kivéve az elhasználás eseteit — felelősséggel tartozik.

13. §. Megengedtetik felügyelőnek, hogy a lakházak és udvar tisztán tartása körül orvosilag képes és alkalmasnak nyilvántott gondviselteknek segítségét igénybe vegye, őket különösen a fehérművek tisztálása, tűzifa felvágása, és a kenyérnek a péktől elszállítása körül használhassa.

VIII. Felügyelő fizetése és díjazása.

14. §. Felügyelő egy évi fizetése áll:

a) Kétszáz o. é. forint készpénzből, mely összeget bélyeges nyugta mellett havonkénti részletekben nyeri a községi pénztárból.

b) A menház egyik szobájában szabadlakásból,

c) ugy ezen szobának fűtéséhez, mint a főzéshez megkivántató tüzelő anyagoknak és a mosáshoz szükséges szereknek természetbeni szolgálmányából.

d) Lábás jóság vagy szárnyas állatoknak tartása csak az előjáráság által kijelölendő záros helyiségben engedtetik meg.

15. §. Felügyelő a 3-ik és 4-ik pontok szerint kiszolgáltattott főtt ételekért következőképp díjaztatik:

a) egy meszely keménymagos vagy pergelt levesért egy krajczárral

b) egy meszely marhahus levesért két és fél krajczárral

c) ¼ font marhasúrt öt és fél krajczárral

d) egy meszely vastagételért három krajczárral

e) egy itcze vastagételért öt és fél krajczárral.

16. §. A betegek részére orvosi rendelet folytán kiszolgáltattott oly étkekért, melyeknek díjai a 15. §-ban megállapítva nincsenek, felügyelő külön árszabály szerint díjaztatik.

IV. A községi előjáráság kötelessége.

17. §. A községi előjáráság a 8-ik pontban megnevezett kötelességeken kívül tartozik a menház ügyeiről a községi képviselők közgyűlésnek felélenként, a tekintetes megyei bizottmánynak pedig a községek rendezéséről szóló 1871. évi t. cz. 131. §-a szerint év végével tüzetes jelentést tenni.

— **Jegyzéke a b-gyulai törvényszéknél** 1872. október 21. s következő napjain előadandó bűnügyeknek.

Előadó: *Nogáll tőrő.*

1301—872. Zsodi János tolvajsági bűnügye. 1157—872. Pap Lajos testi bizottság elleni kihágási ügye.

1387—872. Ujfalusi József és társai tolvajsági ügye. 1188—872. Köteles János életbiztonság elleni vétségi ügye.

1189—872. Lévi Mór és társa erőszakos nemi közösülési ügye. 1047—872. Hegyesi Bálint és társa erőszakossági ügye.

1338—872. Juhász Pál életbiztonság elleni vétségi ügye. 1340—872. Fűredi István életbiztonság elleni vétségi ügye.

1226—872. Ujlaki Mihály súlyos testi sértési ügye. 1336—872. Id. Csökonyi Albert és társai súlyos testi sértési ügye.

1313—872. Szpevár Bolyászi János életbiztonság elleni bűnügye. 1375—872. Tóth Mihály életbiztonság elleni bűnügye.

1185—872. Krausz Ignác csalási bűnügye. 1330—872. Gajdác Rozi és társai tolvajsági ügye.

1311—872. Földesi Mihály tolvajsági bűnügye.

Ujdonságok.

Az aradvárosi polgári iskoláról, következőket olvasunk az „Alföld“-ben. A legnagyobb örömmel hozzuk a közönség tudomására, hogy polgártársaink nemcsak megértették Aradváros tanszéke által indítványba hozott városi közgyűlésünk által egyhangulag határozottá emelt azon igen korszerű s eddig nélkülözni kénytelenített tanintézet létesítését, mely a polgárság magasabb kiképzését szolgálja, hanem legelőször ügy-szeretettel igyekeznek azt tetteleg is támogatni. Meltónak mutatá be magát polgárságunk a városi közgyűlés határozatára, mert fiaikat, városunk leendő polgárait, oly számban vezették a polgári iskola tanintézetébe, hogy hat nap alatt ötven ifju polgár iratott be; hely nem lévén szivesen székot küldenek a szülők övéik számára; ilyen eset kettő fordult elő. A beírtak nagyobb száma a kereskedői pályára készül; az iparos pályára is szép számmal jelentkeztek. — E tanintézet felkarolására megtevék kötelességeiket a tanszék, a közgyűlés és a szülők is; most a tanári-karon a sor: ők az iskola lelkei; az ő lelkes tanításuk életet, netáni lanyhaságuk halált hozó leend az intézetre. Elvárjuk a tanár uraktól: hogy az eredmény, melyet üdvös működésükben tüntetendnek fel, méltó leend Aradváros művelt előre törekvő szelleméhez. Aradváros összes lakosságának kiváló gondja közé fog e tanintézet tartozni, mert tudja: hogy ezen tanintézet növendékei alapítandják meg a művelt középosztályt, mely hazánk államiságát, nemzetünk léte biztosítását, városunk szellemi s anyagi fölvirágoztatását van hivatva foganatosítani. — Részünkről csak annyit teszünk hozzá, hogy Aradváros polgárai büszkék lehetnek e művökre, és biztosak annak sikeréről; mert az iskola vezetését egy oly férfura bízták, aki kitünő szakképzettség mellett a legszilárdabb akarattal is bír arra, hogy a fejlődő nemzedéket a jóra, szépre és nemesre képezze. — E férfur **Simay István** a polgári iskola jelenlegi igazgató tanára, kinek elvesztését Gyula méltán fájlalhatja, és kit pótolni vajmi kevesen képesek.

— **A megyei szeretetház** létesítése érdekében működő állandó bizottság tagjaiul hely és névszerint sorozva következők választattak meg utóbbi megyei közgyűlésünkön: Gyuláról: Hajóssy Ottó, Ferentzy Alajos, Neumann József, Szulimán István, Papp Mihály, Party Ferencz, Oláh György, Boros István, Végh József, Illovisz Szilárd, Róth János, Eördögh Lajos.

Békésről: Kovács József, Tóth Ede, Kny Antal, Hajnal Ábel.

Csabáról: Vidovszky János, Bartóky István, Bartóky László, Varságh Béla, Péky Antal.

Szarvasról: Tatay István, Zsilinszky Mihály, Pakomandy Sándor, Lonovics Ferencz. Orosházáról: Jeszenszky Miklós, Rapcsák József, Sárközi András, Bulla Mihály, Gróf Pongrácz Antal.

Gyomáról: Jánosy János, Kovács János. M-Berényből: Bonyhai Benjámin.

F-Gyarmatról: Csánki Benjámin, Borsóthy József, Gyáni András.

K-Tarcsáról: Fábian Gábor, Szabó János. K-Ladányból: Farkas Gábor, Szekeres Sándor, Papp Károly.

Szeghalomról: Czegléd Lajos, Tatár János, Mező Mihály, Flaskay István.

Sz-Andrásról: Zay János, Györi István. Öcsödrol: Vitályos Márton, Tolnai Gábor, Oláh Antal.

T-Komlósról: Tatay János, Soltész Ádám, Endrödről: Schiffner Ede, Timár J. János, Kovács M. István.

Kétegyházaról: Popovics Elek, Passali György.

Dobozról: Kéry Elek.

Gy-Váriból: Szilágyi Antal.

Vésztöröl: Ökrös Sándor, Kis Mihály, Csáki János.

Csorvásról: Justh Sándor.

Kigyósról: Göndöcs Benedek, Gróf Wenckheim Frigyes, Wieland Károly.

— **Gyomán** a múlt héten egy 18 személylyel terhelt csolnak a Körösön felfordult, egy a hullámokban sirját lelte, a többi szerencsésen megszabadult. — A felfordulást egy embernek a vízbe esett kalapja utáni kapkodása okozta.

△ **Boka József** ismert hegedűművész f. hó 11-én a „Magyar királyhoz“, 12-én a „Petőfihez“ czímettel vendéglőben tartott előadást, s kitünő játékával általános gyönyört és kiérdemelt tapsokat aratott. A hatásból azonban sokat levont túlzásig vitt szenvedése, e művész-kórság, a mi idegesnek látszó rángatózásban nyilatkozott, s azon körülmény, hogy hegedűjének legédesebben zengő hangjai közé a biliard-teremből be-bevegyült egy rekedt „tripla“, vagy egy ropogó „quadrípsz“.

— **A gyulai főiskolai nyilvános muzeumot** következő tárgyakkal gyarapították: T. Ormos János ur mehádiai utjából borszesz üvegesben hozott két mehádiai bökölt (scorpiót). — Trukker József megyei irnok Imre slavoniai, és II. Mátyás magyar királyok ezüst dónárját. — Ifj. Fikker Ferencz gyulai iparos növendék az 1848-ban Buda vára bevételénél vitézkedett 9-ik honvéd-zászlóalj zászlójából keretbe, üveg alá foglalt foszlányt, Corvin Mátyás magyar király ezüst dónárját, I. József r. cs. és m.k. I db. 1711-ki tyrolai három krajczáros, ismét 1 db. saxoniai 1842-ki fél garasos, és végre 1 db. 1841-ki bajor ezüst pénzecske. — Püsköky Alajos sarkadi plebános és esperes ur éjszakahavasi antilops-faju „lbex“ szarvat, egy két-élü, hatszegletü, famarkolatu (XI.—XII. századbeli) viador-vas-szuronyt, — egy spanyolnád nyelü hajtó-gerelyt, — bambusz nád nyel- és somfanyelü, mindháma hegybe futó tülevél alakú vas-lándzsákat. — Kazek István erdész ur két stajerszágai u. n. zerge-szarvat — ajándékoztak. — Végre Wallfisch Lajos Pesten lakó gyulai-ü Marcus Julius Philipp. r. cs. K. u. 244—249. évkori gabona-segélyző ezüst; Constantinus a fiatalabb r. cs. K. u. 317—337. katonai- és Valentinianus r. cs. K. u. 364—375. évkori bronz pénzecskéket következő levél kíséretében küldött: „Tekintetes Mogyoróssy ur! Ámbár szeretett szülővárosomat már két év előtt elhagytam, nem kerülte ki figyelmemet az, hogy t. uraságod a gyulai népiskola számára egy kis muzeum berendezésén munkálkodik, hogy ez által az ifjuság szellemi kifejlődését előmozdítsa. Eltávozásom óta legelőször vágyaimhoz tartozván szülővárosomnak csekély erőmhöz mért szolgálatot tenni, és mivel belátom, hogy legalább jelenleg ez az egyedüli tér, melyen magamat hasznossá tehetem, bátorkodom tekintetességednek három érmet beküldeni azon kérelemmel, sziveskednék szerény ajándékomat a gyulai iskolai muzeum számára gyűjtött tárgyakhoz sorozni. — Tekintetességed iránti nagyrabecsülésém nyilvánítsa mellett s azon öszünte nyilatkozattal, miszerint a jó-

vöben is, szeretett szülővárosomnak minden tekintetben, de különösen szellemi kifejlődésének előmozdításához tevékenységem képest hozzájárulni, leghőbb törekvésem leendő, maradok alázatos tisztelettel Wallfisch Lajos.

— A mult vasárnap városi képviselői gyűlésen felolvastatták Gróf Wenckheim Károlynak a megye bizottsányához intézett kérelme, birtokaival a Gyulától elszakadás tárgyában. — A városhoz felelet végett áttett irat a jogi szakosztálynak adatott ki véleményezést végett. — A vastag, sértő modorban írt irat felett méltán megbotránkozhattak még a higadtabbak is, és felette csak egy vélemény nyilvánult, hogy azt a gróf aligha olvasta, annál is inkább, mert az aláírás az évaste concipista írásával azon egyenly. — Reméljük, hogy lesz alkalmunk e maga ne-

mében ritka példányát a stilitikának olvasóinkkal megismertetni.

Csabai újdonságok.

+ A „Békés” legutóbbi számában közölt csabai czikk, a mely főtisztelendő Dr. Szeberényi Gusztáv urnak fogadásáról szól, nem egészen hü. Lakásánál nem Németh Lajos ur gyermekei énekeltek — a mennyiben azok a többi népiskolai gyermekekkel voltak felállítva — de énekeltek felnőtt földmives gazdák leányai, Csarejs tanító ur által betanítva.

+ Vasuti állomásunknál a restauratio bővítése már folyamatban van, evvel reméljük, hogy megszűnik a panasz a helyszűke miatt.

+ Ajánljuk a csabai szépitő bizottságnak figyelmébe a Krátky új háza és Reisz Gábor közti rondaságot. Kár, hogy nincs költőnk, ki megénekelné, az ilyen, fő uton

levő izléstelenséget. Nem hisszük, hogy a mult emlékezetéért türik.

+ Uj kávéház (vendéglő) nyílt meg október 12-én Reisz házban a ház tulajdonos saját kezelése alatt. A megnyitás estéjén minden pénz nélkül adatott a vendégeknek, s több mind 150 teríték volt a közvacsoránál, hogy elfoglalva, az magától értetik, hiszen ingyen ment. Kávéházaink szaporodnak, de valami jó bort — a sétakertit kivéve nem igen lehet azért kapni. M. L.

Hetivásári tudósítás.

Gyula, oct. 18. Az őszi idő és folytonos szép napok miatt a hetivásár igen élénk és látogatott volt. Gabona nagyobb mennyiségben volt, s csak is helybeliek által fogyasztásra vásároltatott; az árak szilárdan tartják magokat, a jó nehezebb buza ma is 12 ftig kelt, míg gyengébb 11 ftől 8 ftig lefelé. —

Arpa 4—4.50, zab 2.80, kukorica morzsolttal 4.80, csöves vékája 70—75 kr. Káposzta nagy mennyiségben 2—4 ft a nagyság és tömörséghez képest százanként. Hal 10—20 kr. fontonként.

Hat darab első gyulavárosi takarékpénztári részvény

eladó. — Értéstitést ad Silberstein József kereskedése Gyulán.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: Dobay János.

HIRDETÉSEK.

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

WADOWSKY & ILLMANN

vászon-, fehérnemű-, divat- és selyemárúk árjegyzéke az őszi és téli idényre.

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

Rumburgi vászon, 54 rőfös vég, per 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 45, 48, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80 ft.

Ágylepedő-vászon varrás nélkül, 19 rőfös vég, a 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 38, 40 ft.

Creas-vászon, 5/4 38 rőfös per 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 20.50, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ft.

Creas-vászon, 4/4 38 rőfös a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ft.

Bőr-vászon, 5/4 30 rőfös a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28 ft.

Bőr-vászon, 4/4 30 rőfös a 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 26 ft.

Czérna házi-vászon, 5/4 20 rőfös a 11, 11.50, 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 15 ft.

Czérna házi-vászon, 4/4 30 rőfös a 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 10.50, 11, 11.50, 12, 12.50, 13 ft.

Csinvat (Gradl), 6/4 színes, rőfe 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 kr., 1 ft, 1.10 kr.

Canavas színes, 30—35 rőfös a 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 ft.

Nanking, sárga-fehér-vörös, rőfe 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 kr.

Barchet, fehér és színes, jól mosható, rőfe 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80 kr.

Chiffon és Callico, gyári raktár: 30 rőfös, vége 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 9, 10, 11, 15 ft.

Czérna-abrosz, 8/4, 10/4, 12/4, 14/4, 16/4 a 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 ft.

Czérna-asztalkendők, 1 tuccat 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10 ft.

Czérna-törülközők, tuccatja 5.50, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ft.

Kávé-abroszok, minden szín- és nagyságban, 1 db. ft 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 5 ft.

Csemege asztalkendők fehér és színesek, 6 db. 1.20, 1.50, 2, 2.50 kr.

LEGJOBB ZSEBKENDŐK, fehér és színesek, per tucc 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5 ft, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ft.

Csipke-függöny egy ablakra ft 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20.

Moull-függöny, szép virágos mintákkal; 4/4, 6/4, 7/4, 8/4, 9/4. rőfe 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 90 kr.

Moull-Battist-Clair-Crepe-lisse, 12 rőfös vég ft 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Híres külföldi fűzők (mieder), a 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50 kr.

Gyermek-fehérneműk, u. m. hoszsupárna, paplan, ködmen, fej- és előkötők igen olcsó áron.

Keresztelői párnák, minden színezetben, selyemből, fej- és ködmennél a 16, 18, 20 ft.

Férfi ing fehér és színes, a 1, 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.20, 2.50, 3, 3.50 kr.

Oxford-ing, meghűtés ellen 2 gallérral a 3, 3.25, 3.50 kr.

Alsónadrág, db. 1.30, 1.60, 1.80, 2 ft, 2.50, 2.80 kr.

Gallérok, legkülönfélébb formákban, tucc 2.40, 2.80, 3 ft, 3.20 kr.

Kézlelők, tucc 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50 kr.

Női fehérneműk.

Női ingek, Chiffon és vászonból igen szépen varrva, dbja 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50 kr.

Női corsettek, Callico és barchettból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50 kr., 5 ft.

Chiffon-szoknyák, drbja 2.40, 2.80, 3, 3.20 3.50, 4, 4.50, 5, 7 ft.

Női nadrág, Barchett-, Chiffon- és Percailloból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 ft, 3.50 kr.

Mindenféle női nyakkendők, legújabb alakban, dbja 10, 15, 20, 25, 30, 50, 80 kr., 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 ft.

Harisnyák, minden létező színben, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1 ft, 1.10, 1.20, 1.40, 1.60 kr.

Keztyűk, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 50, 60, 80 kr., 1 ft, 1.10, 1.60 kr.

Cosmanosi jó mosható Percaillok házi ruhákra, egy ruhára való 2.50, 3, 3.50 kr.

Franczia Creton-kelmék nagyszerű választékban, egy ruha 3.80, 4, 4.20 4.50 kr., 5 ft.

Csoda-szörruha-kelmék harauszínben, 12 rőfös ruha 3.60, 4.20 kr.

Lustre Mohair-Alpaccá szörkelme minden kiadásban, 12 rőfös ruha 6, 6.60, 7.20, 7.80, 8.40 kr.

Rips-Serge-Pourlain gyönyörű új színekben 12 rőfös ruha 9, 9.60, 10.20, 10.80, 11.40, 12, 13.20, 14.40 kr.

Flanell ruhák utolsó divat szerint, 7/4 széles, rőfe 1.20, 1.50, 1.70, 1.80 kr.

Posztó-ruhakelme kitünő minőség és színekben 8/4, 7 rőfös ruha 17.50, 19.20, 21 ft.

Fekete vagy színes Cashmir-Alapin, 4/4 a 45, 50, 55, 60 kr. 6/4 a ft 1.20, 1.40, 1.60, 2, 2.80.

Őszi és téli kendők minden nagyságban, dbja 25, 30, 40, 50, 60, 80 kr., 1 ft, 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 24 ft.

Terítők; Rips, Goublain és posztóból, dbja 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 30 ft.

Gyász-czikkek.

Szemfődelek, párnák, csuklyák, selyem, atlasz és shirtingből összeállítva, ft 5—120-ig.

Selyemszövetek fekete és minden más divatos színezetben; fekete tafota 1 ft 30 kr.-tól feljebb áron. — Szőnyegek (GYÁRI RAKTÁR) futó-, pamlag- és ágy elé való, rőfe 30 kr.-tól feljebb. 3—10

Minden e szakba vágó, de itt meg nem nevezett cikket szintén ajánlunk a legjutányosabb ár mellett.

Uj minta-gyűjteményünket kívánatra bérmentve legszívesebben megküldjük, és a rendelvényeket pontosan megelégedésre eszközöljük.

Eladó ménló.

Egy 6 éves, szürke, 15 markos mezőhegyesi származású

ARABS

atyja eredeti beduin-arab Hamdanie-serail, anyja Syglavi, teljesen hibátlan, nyereg alatt használható, hágtásra kitünő.

Eredete okmányilag is igazoltatik. — Értekezhetni Orosházán

91) **Foltényi Imrénél.**

Nárcisz János gyógyszerésznél

Mezőberényben eladó:

Egy új divatu egészen jó hintó.

Egy vastengelyű bőrfedelű féderes kocsis, festett. 92)

Egy úri-szán, festett.

Többféle hordók és gazdasági eszközök, két ökrös szekér stb.

Boros István

földbirtokos úrnak az anti határban levő 175 hold földje haszonbérbe adó.

A bérelni szándékozók jelentsék magukat a Gyulán lakó tulajdonosnál a megyei kórházzal szemben. 93) 2—3

Silberstein testvérek

Gyulán, főtéren, a városháza mellett ajánlják jól berendezett raktárjukban a legújabb minőségű

disz-, norinbergi- és játék-szereket,

mindenféle dohányzó- és írószközöket, illatszereket, angol és steyer evőszközöket; réz, pakfong, alpaccá és chinaezistmüeműket; albumokat, tájképpipákat, szivarszipkákat, gyöngy-, ékszer- és csecesbecsöket; a legújabb alaku mellit- és függöket. — Valódi **pottendorfi kötő- és szövőpamutot;** varrószemet, czernát; nagy választékban legújabb pamut, selyem és bárony díszeket hozzájuk illő gombokkal; pamut, selyem és bárony szalagokat; himnuszokat, elkezdett kézimunkákat berliner-, selyem- és gyöngyből. — Finom Moll, Tarlatan, Lyon, Mouslin, Organtin és egyéb **bélésnek valókat;** fehér és színes Crinolínokat és felsőszoknyákat, — mindenféle csipkéket, Blond-, Tullanglais-, Crepp- és egyéb fehérárúkat.

FÜSZER, ANYAG ÉS FESTÉKÁRÚK,

Mindenkor kaphatók a legújabb virágok, koszorúk, chignonok, hajfonatok, amerikai miederek, hölgy-, férfi- és gyermekecipők az első magyar cipőgyárból.

czérna, selyem és tük varrógépekhez,

nap- és esernyők, nagy rakfár mindenféle színes és fehér férfi- ingek, gallérok, kézelők és nyakkendők, a legújabb divatu és készítményű női fehérneműk; 7*

minden a legjutányosabb szabott áron.

Titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férfirerőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

Dr. Handler Mór

orvos-sebész tudor, szülés és szemész

Rendel naponként délelőtt 11-től 1 óráig, és délután 3-tól 5-ig.

Lakik Pesten, Lipótváros, Nádorutcza 13. szám, 1-ső emelet 14. szám.

Díjjal ellátott levelekre válasz azonnal adatik, kívánatra külön órákban is rendelkezik. 94) 1—16

Eladó széna

Nagy-Pél községe jegyzőjénél Arad megyében nagyobb mennyiségben jó gyp-széna minden órán eladó. 90) 2—3

Uj folyar

Szerkesztőségi

Dobay János nyomdájában saját házában

Kiadó hivatal

Winkle Gábor árus üzletfőter, Prág-b

A szédelt

Ez előtt két lépett be hozzá — „hogy mit t uri ember Gyul ta neki, hogy a tetett 200 frjtát rajta lose-kat. los-ék vásárlása kamatot, melye adnak, és még numerusát, sok ja ön pénzét a felelém — jó l tán az az uri e lai, hanem talá ló, ki másoktól azt, hogy önné egy kis pénze szedni. Ha ezen zám tanácsot sok másokat ki Azonban elteki fel, hogy ama megtakarított fi bankárnál lose- milyen nagy l reség, mellyel get, magukhoz intézeti sorsjeg 188 ft; legkise Egy-egy húzá legkisebb nyer 400 ft; 7 per ft; 2 per 300 és 1 per 2000

TA

Theschedik S evang. p Ötven esztendő irva 1817. decz

Hátrahagyott Zsi

Nyilvános

A szláv nyelv langenben majd telen voltam Sz tanulni, s egyhá magyar vagy né nagy fáradsággal tanultam be kö Becherer nevű mellett gyakor ben. Az ember re haladtam, m Első papi áll vármegyében, ahol mint udv nyoztam a ma elveit.

Második pap Békés vármegy tekintetem ma tők által oly e lusi élet egyszéget, ostobasá

*) Ezen állomás féle Deuts és köv. lap